

SLOVENSKI POROČEVALEC

GLASILO OSVOBODILNE FRONTE SLOVENIJE

Ljubljana, četrtek, 16. marca 1950

LETO XI, ŠT. 65 / POSAMEZNA ŠTEVILKA 2 DIN

KAR JE PODPISANO, — NAJ DRŽI!

Kakor v ostalih gospodarskih panogah, tako so tudi v lesni industriji bile sklenjene z delavci delovne pogodbe. S pogodbami naj bi se tudi v tej stroki zagotovila stalnost delovne sile in zatrla škodljiva fluktuacija, ki je bila tu zaradi nekoliko težjih življenjskih pogojev in zaradi tradicije, da so bili gozdni delavci vedno sezonski, nedvomno najmočnejša. Kakšnega velikega pomena je stalnost delovne sile v lesni industriji, menda ni treba še posebej razlagati. Spomnimo se samo izvoza in tega, da za zaostajanjem v izvozu zaostaja tudi uvoz, s tem pa preiskrba prebivalstva z mnogimi potrebnimi predmeti in seveda tudi gradivne naše industrije. Zato IV. plenarno zasedanje CK KPS ne poudarja zama v prvi točki resolucije o osnovnih gospodarskih nalogah, da morajo vse partijske organizacije in komunisti na vodilnih gospodarskih položajih osredotočiti vse sile v to, da bo izpolnjen plan gozdne eksploatacije in lesne industrije. Zal sklepanje pogodb v lesni industriji še ni doseglo svojega namena. Vzrok je predvsem v tem, ker vodstva lesnih podjetij in prav tako partijske ter sindikalne organizacije niso povsod delavstvu dovolj temeljito razložili pomen pogodb in tudi dolžnosti ter prednosti, ki iz pogodb za delavce izvirajo. Nekatera vodstva podjetij tudi sklepanja niso dovolj resno vzela.

Pogodbe so bile sklenjene s približno 98% delavcev, ki so v planu. Toda danes je v gozdni proizvodnji trenutno zaposlenih le 54% potrebnih delavcev, na žagarskih obratih pa 119%. Če vračunamo večji odstotek delavcev na žagarskih obratih, primanjkuje trenutno v lesno-industrijski proizvodnji še vedno okrog 25% delavcev. K temu je pripomoglo na eni stran inajveč dejstvo, da so mnoga lesna podjetja sklepala pogodbe tako, da so si posamezni delavci lahko izgovorili, da se javijo na delo šele čez nekaj mesecev. Na drugi strani pa uprave podjetij premalo strogo vztrajajo na tem, da se je treba pogodb držati, in ne izvajajo nobenih sankcij za kršitve, ki so zelo pogoste. Direktorji se ponekod izgovarjajo, da so sklepali pogodbe z odlogom zaradi slabih zimskih vremenskih razmer. To sicer drži, je pa tudi res, da bi marsikje lahko delavce zaposlili v tem času pri kakem drugem delu, n. pr. pri spravilu ali v žagariji, če jih že pri sečnji ni bilo mogoče.

Velika delovna akcija v čast volitev

V Kilindi so frontne organizacije organizirale na čast volitev delovne akcije in se je pri njih samo v enem dnevu udeleževalo 9250 članov frontnih organizacij mesta in okraja. Samo pri pogozdovanju nekaterih okoliških goščav in pri prevažanju peska za razna stavbišča so imeli v enem dnevu okoli 30.000 prostovoljnih delovnih ur.

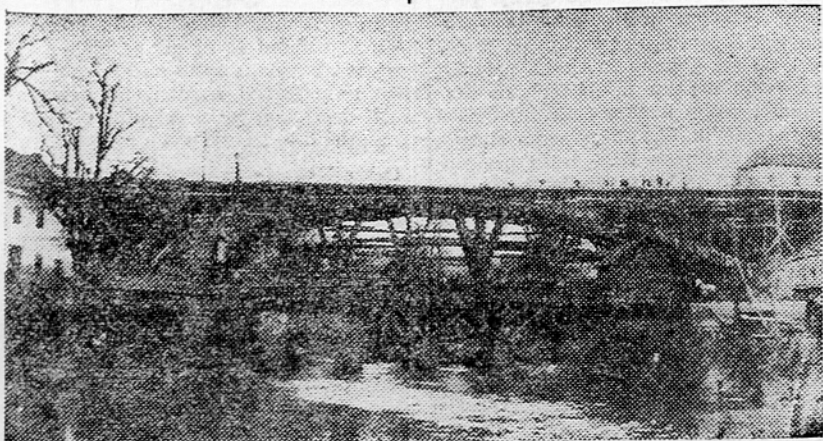
Ustanovitev Združenja Italijanov za cono B

Koper, 13. marca. (Tanjug) V Piranu je bila skupščina iniciativnega odbora za ustanovitev Združenja Italijanov jugoslovanske cone STO. V poročilu opozarja iniciativni odbor na znatno udeležbo Italijanov v organih ljudske oblasti in v množičnih organizacijah. Več govornikov se je zavzemalo za ustanovitev močne italijanske kulturne organizacije. Skupščina je sklenila, da bo čimprej sklicana ustanovna skupščina Združenja Italijanov.

Belokranjci bodo

DO VOLITEV KONČALI BETONIRANJE MOSTU

Z gradnjo novega mostu čez Dobljico v Crnoljubi so začeli že lani. Stari je bil porušen med vojno. Most bo v korist vsemu tamkajšnjemu prebivalstvu, ker se bodo peši in voznički izognili nepotrebnim ovinkom in vzpetinam. Da bo most čimprej dograjen, je prevzel mestni odbor OF v Crnoljubi skrb za pomoč v prostovoljnem delu. Za lani so frontovci veliko pomagali stalnim delavcem, katerih je bilo 25. Najvažnejše delo v bližnjem času bo betoniranje cestišča in hodnikov za pešce. Za to bo treba 280 kub. m betona. Vse množične organizacije v Crnoljubi so obljubile, da bodo z betoniranjem do volitev že končale. 6. marca so začeli z rednim dnevnim prostovoljnim delom. Tudi vaščani iz vasi Dragatuš, Dobljice in Loka pomagajo. Vsak dan pride na gradbišče od 25 do 30 ljudi, ki sejejo pesek in pripravljajo material za betoniranje. Delovodja gradnje mostu tov. Iskra skrbi za organizacijo dela

Iz zgornjih podatkov je razvidno tudi to, da podjetja pogosto ne znajo pravilno razporediti delovne sile, saj jo je na žagarskih obratih preveč, v gozdni proizvodnji pa premalo. Na obratu v Nazarijih imajo n. pr. v žagariji 30% delovne sile preveč, v gozdni proizvodnji pa 32% premalo. V takem primeru vprašanje delovne sile ni težko rešiti, samo treba je premestiti v žagariji odvisno delovno silo v gozd. Pri tem je treba nekaj odločnosti odgovornega vodstva pa tudi priprave delavcev in stvar mora uspeti. Kakšna škoda lahko nastane zaradi nepravilno razporejene in slabo izkoriščene delovne sile, kaže primer lesno-industrijskega podjetja Celje, kjer so imeli v februarju precej preveč delavcev, pa plana vseeno niso izpolnili. Z dobro organizacijo dela in primerno

S takšnim delavskim razredom, kakršen je naš, se ne more pohvaliti nobena druga dežela

Govor tov. M. MARINKA borcev in oficirjem ljubljanske garnizije

Na predvolivnem zborovanju borcev in oficirjev naše Armade, — o katerem smo že večer poročali, — je predsednik vlade tov. Miha Marinko objasnili pomen velike predvolivne dejavnosti, ki je prevzela vso našo domovino. Ne gre za nekakšen plebiscit, — je dejal tov. predsednik vlade, — marveč nam je glavno to, da dobi vsak naš volivec čim jasnejšo sliko o naših uspehih, pridobitvah, nalogah in perspektivi. Naša osnovna naloga je, da delovnim ljudem politično obrazložimo pomen njihovih naporov!

»Iluzorno bi bilo pričakovati,« je nadaljeval tov. Miha Marinko, »da bi te naloge mogli izvrševati brez težav, brez pomanjkljivosti in napake. Tu je spet značilno za našo volivno dejavnost, da se ne izmikamo kritiki teh napak in pomanjkljivosti, da prav stremimo za tem, da bi s kritiko od spodaj čim

Več telefonskih pogovorov na eni telefonski liniji

Na področju elektroindustrije smo v zadnjih letih dosegli velikanski napredek. Lotili smo se izdelave najbolj kompliciranih strojev in aparatov z vseh področij elektrotehnike. Znani so uspehi velike tovarne »Iskra« v Kranju. V Ljubljani pa imamo Institut za elektroizvedbo, ki je dobil nalogo, izdelati prototip visokofrekvenčnih naprav za čim boljše izkoriščanje telefonskih linij. To nalogo je te dni izpolnil in tako dosegel nov izredno pomemben uspeh.

Kdo bi si mislil, da se je v stari hiši ob Linhartovi cesti v okviru Instituta v kratkem času razvila tovarna, opremljena z najmodernejšimi stroji. Delovni kolektiv te tovarne je z načrtih domačih strokovnjakov z Instituta, iz biroja za razvoj telefonstva in brzojavnih zvez pri poštnem ministrstvu izdelal prve domače visokofrekvenčne aparature, ki bodo omogočile mnogo boljše izkoriščanje naših telefonskih linij in znatno povečanje njihove prometne zmogljivosti. Izdelal je tudi prve visokofrekvenčne aparature za telefonske pogovore po žicah naših električnih daljnovodov.

Belokranjci bodo DO VOLITEV KONČALI BETONIRANJE MOSTU

na gradbišču. V prejšnjem tednu so organizacije napravile skupno 1350 prostovoljnih ur. Pri delu se je dobro izkazala sindikalna podružnica čevljarске zadrage. Tudi sindikata mestnega čevljarjskega podjetja in okrajnega magazina ne zaostajata za njimi. Izmed frontovcev so bili doslej še najboljši črnoljubčani. V delovnem učinku pa so vse posekali vaščani iz Loke. Na delo so prišli že dvakrat in skoraj sami kmetje. Vsakokrat jih je prišlo okrog 30. V štirih urah so dvakrat presejali 27 kub. m peska in ga v samokolnihar prepeljali 40 m daleč. Normo so dosegali 95%, medtem ko ostali prostovoljci dosegajo samo 70 do 80% norme. Poleg solčanskega bo to drugi železobetonski most v Sloveniji. Vsa gradbena dela vodi šefinženir tov. Savoslav Viher. Dolg bo 80 m, širok 10 metrov, samo cestišče pa bo imelo 7 m. Prometu bo izročen meseca maja. Frontne organizacije imajo letos v načrtu tudi tlakovanje ceste od mostu do postaje. M. H.

disciplino delavcev pa je lesno-industrijskemu podjetju Maribor uspelo doseči v februarju velike uspehe. Plan gozdne proizvodnje so izpolnili s 188% plan spravila s 85%, plan prevoza pa s 86%. Zato so tudi v republiškem tekmovanju med lesno-industrijskimi podjetji dosegli prvo mesto.

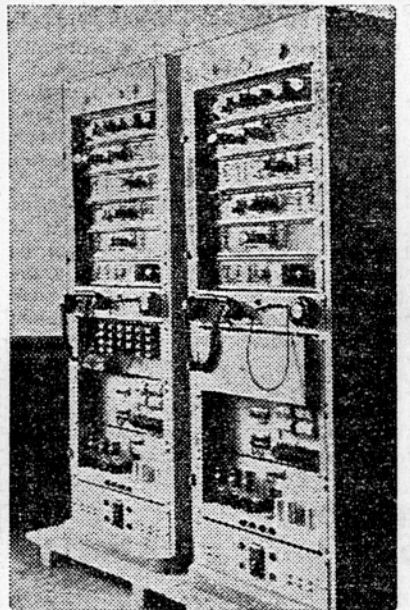
Po večini so torej v naši lesni industriji, kar se delovne sile tiče, težave subjektivnega značaja, ki jih bo z večjo odločnostjo in pravilnejšim delom uprav ter s primerno pomočjo partijskih in sindikalnih organizacij mogoče uspešno rešiti. Marsikatero lesno podjetje pa bi z odpravo napak verjetno celo lahko sprostilo nekaj delovne sile in priskočilo z njo na pomoč tistim podjetjem, kjer so potrebe največje kot n. pr. podjetjem v Novem mestu, Ribnici in Kočevju.

prej in tem bolje izpolnjevati demokratičnost naše uprave na vseh družbenih področjih.

V nadaljevanju svojega govora je tov. Marinko slavil visoko politično zavest in ustvarjalno silo našega delavskega razreda. Nad 40.000 delavcev je že doseglo naziv udarnikov, med temi pa je skoraj 200 izpolnilo petletni plan. S tako navdušenim in zavednim delavstvom se ne more pohvaliti nobena dežela, niti Sovjetska zveza ne! »Naši delavci,« je poudaril tov. predsednik vlade, »vedo, kdaj in kako je treba kritizirati in kdaj in kako je treba manifestirati politično enotnost.«

Tov. Marinko je nato pokazal na veliki porast delavstva v naši republiki. Danes odpade na delavski razred v naši republiki že 34% prebivalstva, na delavce in nameščenke z družinami pa celo 53%! Približno polovica delavcev

nam bodo omogočile domače visokofrekvenčne naprave

Clani delovnega kolektiva za elektroizvedbo so po osvojitvi izdelali že vrsto najrazličnejših električnih naprav. Nedavno pa so izdelali tudi prve visokofrekvenčne aparature, kakršne vidimo na sliki. Te nam bodo omogočile hitreje medkrajne telefonske razgovore.

Vse te aparature bomo kmalu začeli izdelovati v serijah.

Domača enokanalna visokofrekvenčna aparatura omogoča na isti telefonski liniji hkrati dva medkrajna telefonska razgovora. Za zvezo med dvema različnima krajema sta potrebni dve takšni aparaturi. V vsaki sta vgrajena oddajnik in sprejemnik. Čim več takih aparatov z različno frekvenčno uporabo na isti liniji, toliko več pogovorov omogočimo na tej liniji; tako nam ena zveza lahko služi tudi za 8 do 12 razgovorov hkrati. K izdelavi teh aparatov sta največ pripomogla inž. Marjan Frelih in Silvo Vedač.

Vsak, kdor pozna težave v medkrajnem telefonskem prometu zaradi preobremenjenosti linij, si lahko predstavlja, kako bodo olajšani medkrajni razgovori, brž ko bomo s temi aparaturami omogočili na najbolj obremenjenih linijah vsaj dva pogovora hkrati.

Prve domače visokofrekvenčne aparature, ki omogočajo telefonske razgovore naših elektrarn z glavnim dispečerjem in med seboj kar po žicah visokonapetostnih daljnovodov, pomenijo za našo mlado industrijo še prav poseben uspeh. Clani delovnega kolektiva Instituta za elektroizvedbo, med njimi Michael Kunaver in dr. inž. Adolf Smid, so že v začetku svojega dela vnesli v te aparature mnoge konstruktivne novosti in niso posnemali podobnih izdelkov iz inozemstva. V Institutu za elektroizvedbo pa pripravljajo še druge pomembne naprave s svojega področja, s čimer bodo pripomogli, da se bomo še bolj osamosvojili in nam ne bo treba uvažati dragih inozemskih aparatov.

Razglas KP za istrsko okrožje STO

Koper, 15. marca. (Tanjug) Okrožni komite Komunistične partije STO je objavil v zvezi z ukrepi, ki jih bo treba napraviti za izpolnitev letošnjega gospodarskega plana v jugoslovanski coni, razglas, v katerem poudarja, da je za uspešno izpolnitev plana treba mobilizirati še okrog 2000 delavcev za industrijo in gradbeništvo, ker so letošnje investicije dvakrat večje kot lani. Mobiliziranje te delovne sile — prav razglas — je ena izmed najvažnejših nalog partijskih organizacij. Clani Komunistične partije morajo posvetiti posebno pozornost pripravi delavcev, ki stanujejo v jugoslovanski coni, delajo pa v Trstu, naj se vključijo v proizvodnjo v jugoslovanski coni. Izpolnitev plana pomeni za delovno ljudstvo jugoslovanske cone zvišanje življenjskega standarda za 15%.

še šele lani in predlani zapustila kmetijsko proizvodnjo.

Tov. Miha Marinko je nato govoril o razmerah med kmeti, pa o tem, da je vključ vsem težavam velika večina kmetov za Ljudsko fronto, o prispevku naše republike pri zgraditvi socializma v Jugoslaviji, nato pa obrazložil nekatera zunanje-politična vprašanja.

Tu se je tov. predsednik vlade ustavil zlasti ob šovinističnih izpadih v Italiji in Avstriji, kjer skušajo vsi od desnice do komunistov zakriti le svojo politiko zatiranja naših nacionalnih manjšin na Gorškem, Beneški Sloveniji in na Koroškem.

»Naše narodne manjšine,« je dejal tov. Marinko, »potrebujejo našo moralno podporo, da lahko vztrajajo v svoji borbi za svoje manjšinske pravice. To moralno podporo jim daje popularizacija naše stvarnosti v pogledu pravic nacionalnih manjšin v naši državi, odločno stališče naše diplomacije, kakor vsi naši uspehi na področju socialistične graditve in utrjevanja naše obrambne sposobnosti.«

Na to misel je tov. Miha Marinko navezal poziv na vse zbrane borce in oficirje, da se poslužijo svoje volivne pravice. »Vse naše ljudstvo, vsi mi bomo šli skupaj na volitve z istim ciljem, da se nadaljuje ista borba, ki smo jo vodili do sedaj.«

Volivna manifestacija v Skoplju

V Skoplju je delovni kolektiv velike tovarne perila »Progress« dosegel svojo največjo zmago, ko je po svoji objavi vse naloge petletnega plana izpolnil že 14. t. m. in dela od tedaj za drugo petletko. Proslavo te velike delovne zmagi so združili večeraj z velikim volivnim zborovanjem, na katerem sta govorila tudi predsednik vlade LR Makedonije Lazar Kolisevski in zvezni minister Ljubčo Arsov.

Tako tekmujejo delavci za vzdrževanje proge v Novi Gorici

Predvolivno obveznost, da bo plan eksploatacije za prvo tromesečje tekočega leta izpolnil do volitev, je delovni kolektiv nadzorništvu za vzdrževanje proge v Gorici dosegel že 28. februarja. V predvolivnem tekmovanju so zmanjšali neopravičene izostanke, ki so v februarju znašali le 0.11%. V prvih dveh mesecih letošnjega leta je prejel naslov udarnika 38 progovnih delavcev. Vsi delavci so podpisali delovne pogodbe. Mnogi so se obvezali za več let, 56 pa jih bo ostalo pri svojem sedanjem delu do upokojitve.

V termoelektrarni Mostar so pred rokom postavili nov turboagregat

Delovni kolektiv termoelektrarne Mostar je te dni dosegel novo veliko zmago. 81 dni pred rokom so v elektrarni postavili nov parni kotel in nov turboagregat za 700 kilovatov. Ko so bile razpisane volitve, so se monterji zavezali, da bodo v delo končali pred dnevnim volitev. Delali so po 12 do 16 ur na dan. Tako so izvršili vse delo 14 dni pred volitvami. Mostarski premogovnik in ostala podjetja imajo sedaj dovolj električne energije.

Volivni sestanki in shodi v kranskem okraju

V zadnjih dneh je bilo v kranskem okraju več volivnih sestankov in tudi shodov, ki so bili prav dobro obiskani. Največje je bilo zborovanje v Škofji Loki, kjer se je zbralo nad 1200 volivcev. Tudi v Poljanah je bila dobra udeležba. Na shod je prišlo nad 300 volivcev. Slaba pa je bila udeležba v Bukovici, ker je bil shod prepozno napovedan. Na volivnem shodu pri Sv. Katarini, kjer je govoril minister vlade LR Slovenije Tone Fajfar, so po shodu živahno razpravljali o odkupu in o ustanovitvi živinorejske družbe. Za živinorejsko zadrugo so se zanimali tudi na volivnem shodu v Sorici. Večji volivni sestanki so bili tudi v Zalemlogu, Senčurju, Savodnju, Javorju, Trsteniku in v Davčah. Zdravstvena ekipa iz Kranja je med volivnim tekmovanjem obiskala Sorico, Zalemlog, Poljane in Javorje, kjer so zdravniški pregledali mnogo prebivalcev.

POMLAD V ISTRI: Mlada Istranka med mandljevim cvetjem

Državno vodstvo s tovarišem Titom na čelu vodi naše narode do zmage

Tov. B. Neškovič, član Politbiroja KPJ je govoril v Šabcu

Pred 20 tisoč ljudmi je imel v Šabcu član Politbiroja CK KPJ Blagoje Neškovič volivni shod, na katerem je najprej omenil, da se je v štirih letih utrdila ljudska oblast, nato pa začelo delati za dvig gospodarstva na temelju socializma.

Govorec o spletkah in nakanah informbirojev in reakcionarjev proti Jugoslaviji, je naglasil, da imajo vsi ti nasprotniki pri vseh svojih različnih isti cilj: zrušiti neodvisnost Jugoslavije. Eni in drugi pripovedujejo, da se bomo morali nasloniti na zahod. Naša država pa še ni nikomur v ničemer politično popustila in tudi ne bo. Informbiroji govore o »politijskem režimu« v naši državi ter o uničenju ljudske demokracije pri nas, a vse to govorijo, ker jim je potrebno, da bi upravičili neuspeh svoje politike do naše države ter da bi prikriili pred svojimi množicami in svobodoljubnimi množicami v drugih državah pravi vzrok, zakaj ne uživa njihova politika podpore širokih delovnih množic naše države. Tudi doma imamo nazadnjake, ki čakajo na tretjo svetovno vojno. Nanjo čakajo zlasti oni, ki se še niso borili v nobeni vojni. Vse, kar je Informburo napovedal, se je izkajalo. Se leta 1947. so nas hvatili kot vzorno socialistično državo, leta 1948. pa smo bili namah primer vsega slabega.

V naši državi ima oblast delovno ljudstvo na čelu z delavskim razredom pod vodstvom Komunistične partije in ljudska oblast je pri nas tako močna, da lahko onemogoči sieherni

Pohorci vodijo

Lesnoindustrijski delavci iz Prekmurja, Dravskega polja, Pohorja in Dravske doline, so preteklo nedeljo v Mariboru na sindikalni letni skupščini razpravljali o svojem delu. Na tej zvečanosti so bile podeljene tudi prehodne zastavice najboljšim kolektivom. Odlično se je izkazal kolektiv lesno-industrijskega obrata St. Lovrenc na Pohorju, ki je v mesecu februarju pod geslom: »Za zmago resnice o Jugoslaviji« dosegel prvo mesto med obrati na področju lesno-industrijskega podjetja v Mariboru in prejel prehodno zastavo. Plan proizvodnje je dosegel v poseku s 307 odstotki, v oddaji pa s 112 odstotki. Zastavo je prevzel tov. Spanbauer, ki je že 29. novembra lani izpolnil svoj petletni plan. Na drugem mestu je gozdna manipulacija Ruše, ki je plan poseka izpolnila s 203 odstotki, tretje mesto pa je zasedla manipulacija Podvelka. Med gozdnimi brigadami je ponovno prejelo prehodno zastavo kot najboljša brigada tov. Spanbauerja. V žagariji je prejel prehodno zastavo obrat Ruše, ki je dosegel prvo mesto, drugo mesto pa obrat Podvelka-Brezno, ki mu sledijo obrati Drava, St. Lovrenc in Viltuz. Nadalje je prejela prehodno zastavo barakarna Brezno ter poslovalnica gozdnega avtopodjetja Maribor, ki ima vzorno delovno organizacijo in šoferji Trapečar, Pleško in Arzenšek za 200 odstotkov presegajo norme. Štirje delavci, ki so izpolnili petletni plan, to so Spanbauer, Capel, Zinrejš in Burja so prejeli od glavnega odbora Zveze sindikatov Slovenije spominke alburne.

poskus škodovanja našemu ljudstvu in socializmu.

Ob zaključku svojega govora je naglasil, da vodi naše državno vodstvo s tov. Titom na čelu naše narode do zmag. Dolga zgodovina naših narodov in tudi zgodovina zadnjih let jasno govori o pravičnosti naše poti in dosedanjim uspehih priča, da je naša borba pravična.

Osijska tovarna kmetijskih strojev presega dnevne planske naloge za 25%

V počastitev volitev v zvezno skupščino tekmuje kolektiv Osijske livarne in tovarne kmetijskih strojev s kolektivni tovarni »Djuro Djaković«, »Pobjeda«, »Zmaja« in Tovarne kmetijskih strojev v Mariboru. Letos mora Osijska tovarna izdelati za 20 odstotkov več kmetijskih strojev kakor lani. Ze v januarju je delavcem Osijske livarne uspelo prekorati plansko nalogo. Odkar pa se je začelo predvolivno tekmovanje, se je proizvodnja še povečala. Februarski plan so presegli za 9 odstotkov, v prvem tednu marca pa so dnevno presegli plansko nalogo za povprečno 25%.

Novi industrijski delavci v Beogradu

Uprava za delovno silo pri poverjenstvu za delo mestnega ljudskega odbora Beograda je objavila pregled svojega enoletnega dela ter v njem navedla, da je bilo v enem letu pridobljenih za razna industrijska podjetja 23.626 novih delovnih moči, med katerimi je 8550 žena.

Veliko tekmovanje bosanskih rudarjev

V predvolivno tekmovanje so se vključili vsi bosanski rudniki. V skupščini največjih premogovnikov se bori za prvenstvo Kreka in Zenica. V Kreki so februarski plan izpolnili s 106 odstotki, toda uspehi zenških rudarjev, ki so se po vztrajnem prizadevanju približali 100odstotni izpolnitvi plana, so skoraj večji, če upoštevamo, da ima zenški rudnik mnogo premalo delovne sile.

V drugi skupini manjših premogovnikov, je najboljši premogovnik Ugljevik pri Bihaću, ki naglo razvija svojo proizvodnjo in se bo kmalu uvrstil v skupino velikih rudnikov. Zilavo je tudi tekmovanje med rudniki železne rude. Iz Ljubije je prišla v Vareš najboljša brigada, ki jo vodi Stjepan Josić, da se pomeri z najboljšimi vareskimi brigadami. Prvi in drugi dan tekmovanja je zmagala brigada iz Ljubije s skoraj 300 odstotki izpolnjene norme. Tretji dan pa je zmagala vareska brigada, ki jo vodi Joško Prskalo. Izpolnila je normo s 306 odstotki, kar je doslej najboljši rezultat. V tekmovanju med ostalimi rudniki pa je najboljši rudnik azbesta v Petrovem selu, ki presega dnevne planske naloge za 18 do 25 odstotkov.

VREME

VREMENSKA NAPOVED za petek, 17. marca:

Se nadalje pretežno sončno vreme z delno oblačnostjo. Temperatura od —3° ponoči do +16° C podnevi.

Izkazali so se prave korenine

Ljubljana, 16. marca.

Pri občinskih volitvah na Koroskem, ki so bile po več kot 13 letih v nedeljo, in na katerih je sodelovalo samo 62% volivnih upravičencev, je dobila največ glasov socialistična stranka (73.698), medtem ko je vladna ljudska stranka zgubila 4,4%, neofašistična Zveza neodvisnih 2,17% glasov, komunisti pa so dobili samo 5641, do čim je na lanskim parlamentarnih volitvah glasovalo zanje 6917 volivcev. Enošne slovenske liste, ki so bile postavljene na spodbudo Demokratične fronte delovnega ljudstva kot liste delavcev in kmetov, so dobile v 31 občin skupno 4780 glasov in 75 občinskih odbornikov.

Uspeh slovenskih enotnih list je pomemben, ker se je Demokratična fronta delovnega ljudstva v predvolivni kampanji borila za enotne liste v neverjetno težkih okoliščinah. Proti slovenscem in njihovi pravici do narodnega obznanja so se združile vse avstrijske stranke. V volivni agitaciji sta vladajoči koroski stranki — ljudska in socialistična — skupaj s svojimi neonacističnimi zavezniki, tako imenovano Zvezo neodvisnih, potisnili v stran vsa vprašanja političnega in gospodarskega življenja in postavili v prvo vrsto borbo proti Slovincem. Protislovenska smer vladnih strank je dosegla svoj vrhunec na volivnem zbiranju socialistične stranke v Zvezni Kapli, kjer je pokrajinski poglavar Wedenig izjavil, da bodo dovozne ceste na Koroskem ukinjene, ker sedaj avstrijski vladni niso več potrebne kot argument pri pogajanjih za mirovno pogodbo za Avstrijo in da je sedanjí položaj, ki je nastal po sporazumu med Sovjetsko Zvezo in zahodnimi vesilami, ugoden za dokončno odpravo še zadnjih nacionalnih pravic in političnih svoboščin koroskih Slovincov.

V protislovenski gonji so zavzeli posebno mesto tudi informatorji iz pokrajinskega vodstva Komunistične partije za Korosko. Ves svoj bes in vso nenatelnost, ki je tako značilna za odpadnike od marksistične-leninistične poti, so izlili na enotne liste Demokratične fronte delovnega ljudstva. Ni zavednega Slovence na Koroskem, ki bi ga oportunisti iz Komunistične partije ne razglasili za vohuna ali protidržavni element. Vsa krivda zavednih Slovincov je v tem, da so ostali zvesti svoji domači grudi in marksističnim načelom o pravici narodov do samoodločbe, in pa, ker niso hoteli pri-voliti v nacistično teorijo o nedejstvu Koroski. Pokrajinski tisk KP Avstrije je iz dneva v dan blati Demokratično fronto, češ da je sovražnik avstrijskega naroda in zaveznik fašistov. Navzlic vse propagandi, grožnjam in pritisku pa je vodstvo KP s svojo protislovensko in protiljudsko propagando le izgubilo zaupanje ljudskih množic, koroski Slovinci pa so se bolj nogo kdaj koli prej zavedali, da je samo v enotnosti moč in da se mo-

Pozna nacionalizacija na Madžarskem

Pariz, 15. marca. (Tanjug). Na Madžarskem je končana nacionalizacija zasebnih, industrijskih in transportnih podjetij, ki zaposlujejo 10% delavcev, ter podjetij, ki so jih doslej izkoriščali inozemski kapitalisti. Nacionalizacija je bila izvedena na podlagi odloka z dne 28. decembra 1949 in ne obsega drobne trgovine in obrti.

Vsi prejšnji lastniki nacionaliziranih podjetij so dobili odškodnino in imajo pravico do zaposlitve v skladu s sposobnostmi v svoji stroki. Država je izplačala 8.125.000 forintov kot odškod-

rejo samo enotni z uspehom upreti

navalu zasluževalcev. Kljub vsakovrstnim spletkam in nasilnostvom sovinskih strank so bile postavljene enotne slovenske liste v 31 od 62 občin na Koroskem. 4780 glasov je vsekakor lep uspeh, ki pa bi bil še večji, ako ne bi nekateri voditelji slovenske kršćanske ljudske stranke iz čisto strankarskih razlogov v svoji zaslepljenosti odklonili kandidature na enotnih listah, tako da so šli Slovinci v nekaterih občinah ločeni na volišče.

Sredi napadov z leve in desne na slovenske enotne liste in zadnje ostanke nacionalnih pravic slovenskega prebivalstva, so koroski Slovinci pokazali na volitvah svojo odločnost, da ne bodo klonili pred surovim navalom razbessnih privržencev germanizatorskih načrtov in pred razdiralnim delovanjem ter pritiskom avstrijske podružnice Informbiroja. Njihova volja do svobodnega življenja, njihova vztrajnost v borbi za pravice je mnogo močnejša kot vsa nasilstva sovinstov.

Attleeju že tretjič izrečena zaupnica

London, 14. marca. (Reuter). Konservativna stranka je bila v zadnjih 6 dnevih že tretjič poražena v spodnjem domu. Pri glasovanju o dodatnem predlogu konservativcev k programu finančne politike laburistične vlade je dobil predsednik vlade Attlee zaupnico s 308 glasovi proti 289.

Prednji podatki so bili objavljeni v gospodarskem poročilu madžarskega urada za tisk in dokumentacijo, ki izhaja v Parizu. V zvezi z nacionalizacijo podjetij, ki so jih doslej izkoriščali inozemski kapitalisti, pravi poročilo: »Tuji kapitalisti ne morejo več izkoristiti svoje gospodarske moči, da bi vplivali na gospodarsko politiko države in podpirali vohunstvo in sabotažo.

Attleeju že tretjič izrečena zaupnica

London, 14. marca. (Reuter). Konservativna stranka je bila v zadnjih 6 dnevih že tretjič poražena v spodnjem domu. Pri glasovanju o dodatnem predlogu konservativcev k programu finančne politike laburistične vlade je dobil predsednik vlade Attlee zaupnico s 308 glasovi proti 289.

Konferenca ameriških diplomatov v Evropi

Washington, 15. marca. (AFP). Ameriško zunanje ministrstvo je sporočilo, da bo od 22. do 24. marca v Rimu konferenca veleposlanikov ZDA v evropskih državah. Na konferenci bodo razpravljali o vprašanjih, ki so v zvezi s političnim in gospodarskim stališčem ZDA do Evrope.

Ameriški diplomati v Evropi so imeli svoj zadnji sestanek v Parizu 1. oktobra.

Končni izid volitev v ZSSR

Moskva, 15. marca. (Tass). Osrednja volivna komisija je objavila končne izide volitev za Vrhovni sovjet ZSSR. Od 111.116.373 vpisanih volivcev je glasovalo 111.090.010 volivcev ali 99,98 odstotka. Za blok komunistov in nepartijev je glasovalo 110.788.377 oseb, oziroma 99,73%, proti bloku pa 300.146 volivcev ali 0,27%. Neveljavnih glasovnic je bilo 1487. Osrednja volivna komisija je ugotovila, da je v Vrhovni Sovjet ZSSR izvoljenih 1316 deputatov.

Tirana, 15. marca. Prezidijske ljudske skupščine LR Albanije je razpisal volitve za novo skupščino za 28. maja 1950. Prve volitve v Albaniji so bile 2. decembra 1945.

O usodi kneževine Kašmir in Džamu bo odločil plebiscit

New York, 15. marca. (Tanjug). Varnostni svet je z 8 glasovi sprejel resolucijo o Kašmirju, ki so jo predložile ZDA, Vel. Britanija, Norveška in Kuba. Jugoslavija in Indija sta se vzdržali glasovanja. Po tej resoluciji bo v Kašmirju plebiscit, ki bo odločil, ali bo Kašmir pripadel Indiji ali Pakistanu. Resolucija poziva vlad Indije in Pakistana, naj v petih mesecih izvedeta demilitarizacijo kneževine Kašmir in Džamu. Varnostni svet bo imenoval zastopnike OZN za Kašmir in pod njihovo

V dveh, treh vrstah

Budimpešta, 15. marca. Sest članov britanskega urada za propagando na Madžarskem je dobilo ukaz, naj zapuste državo. United Press poroča, da je na zahtevo madžarske vlade britanski urad za propagando že prej ustavil svoje delovanje na Madžarskem. Vsi člani se pripravljajo, da bodo zapustili Madžarsko.

Zeneva, 15. marca. V torek se je začelo v Zenevi zasedanje generalnega sveta mednarodne begunske organizacije. Ker bo organizacija letos prenehala z delom, bodo obravnavali samo vprašanja, ki jih je treba rešiti do njenega razpusta.

Pariz, 15. marca. Po uradnem sporočilu ima francoska trgovska mornarica sedaj 670 ladij s skupno 2.754.000 brt. Gradje še 14 ladij. Pred vojno je znašala skupno tonaža francoske trgovske mornarice okrog 2.733.000 brt.

London, 15. marca. V Londonu so uradno sporočili, da je kralj Jurij VI. podelil egiptovskemu kralju Faruku I. čin častnega generala britanske vojske.

Pariz, 15. marca. Sovjetski časopis »Novoje Vremja« so v Franciji prepovedali. Odlok notranjega ministrstva o prepovedi je bil objavljen v današnjem »Uradnem listu«.

Haag, 15. marca. Nizozemski spodnji dom je s 27 glasovi proti 4 glasovom (komunisti) sprejel zakonski načrt o ratifikaciji dvostranskega sporazuma z ZDA o vojaški pomoči po atlantskem paktu.

Haifa, 15. marca. Reuter poroča, da je prišlo v zahodni Galileji do spopada med izraelsko policijo in arabskimi begunci, ki so skušali nezakonito priti iz Libanona v Izrael. Ob spopadu je bilo ubitih in ranjenih več arabskih beguncev.

Teheran, 15. marca. Danes je bila podpisana pogodba o prijateljstvu med Indijo in Iranom. V imenu Indije je podpisal pogodbo indijski veleposlanik v Teheranu, v imenu Irana pa minister za zunanje zadeve.

London, 13. marca. V londonski cerkvi »Brompton Oratory« je izbruhnil požar, ki so ga komaj pogasili. Zgorelo so orglje in spovednice, oltar pa, ki je iz XVII. stoletja in ga imajo za enega izmed največjih dragocenosti cerkve, je ostal nepoškodovan. Škoda znaša 45.000 funtov šterlingov.

Bruselj, 14. marca. Socialistični sindikati so danes objavili, da je izšel načrt za splošno stavko, ki bo razglašena, čim bi se kralj Leopold III. brez privoljenja parlamenta poskušal vrniti na belgijski prestol. Predsednik vlade Eyskens se mudi sedaj v Švici, kjer proučuje s kraljem Leopoldom položaj, ki je nastal po ljudskem glasovanju o vprašanju kraljeve vrnitve na prestol.

Ansambel narodnih plesov FLRJ odpotoval iz Švice v Benetke

Zeneva, 14. marca. (Tanjug). Sinoči je bila v velikem gledališču Grand Theatre v Zenevi zadnja predstava jugoslovanskega ansambla narodnih plesov v Švici, katero so si ogledali zastopniki švicarskih oblasti, predstavniki konzularnega zbora ter kulturni in javni delavci. V Zürichu, Bernu, Baslu, Lausanni in Zenevi je obširno navdušenje pozdravilo naše peslce.

Kakšno zanimanje je zbudilo gostovanje ansambla narodnih plesov in pesmi v Švici, se vidi tudi po tem, da je radijska postaja v Lausanni v nedeljo 12. marca posnela na plošče pesmi in ples v umetniški obdelavi Hristića, Živkovića, Vukdragovića, Vošnjakovića, Karklačića, Gotovca, Capranek in Cvitkovića.

Ansambel narodnih plesov FLRJ je odpotoval danes iz Lausanne v Benetke, kjer bo priredil koncert.

Umetniški in kulturni delavci obiskujejo podeželje

Ljubljana, 16. marca. Kakor smo že poročali, so na spodbudo izvršnega odbora OF — po zgledu številnih delovnih kolektivov naše domovine — tudi umetniki, kulturni in znanstveni delavci sprejeli v čast volitev v Ljudsko skupščino FLRJ posebne obveznosti. Obvezali so se, da bodo obiskali tudi najbolj oddaljene kote Slovence ter jim nudili umetniški užitek, pouk in razvedrilo. Na ta način so dali predvolivni kampanji delovno značaj.

V slovenske vasi, še posebej pa v partizanske kraje, odhajajo gostovat skupine igralcev, glasbenikov, književnikov in likovnih umetnikov. Zanimajo prirejujejo razstavo moderne karkature. V kratkem bodo začeli svoja gostovanja na deželi tudi naši znanstveniki, ki bodo priredili tehta znanstvena predavanja o važnih političnih in gospodarskih problemih, spregovorili pa bodo tudi o velikih naravnih bogastvih naše države.

Tekmovanje med kolektivni ministrstev za kmetijstvo LR Hrvatske, Slovenije in Srbije

Delovni kolektivni ministrstva za kmetijstvo LR Hrvatske je napovedal v čast volitev tekmovalno kolektivni ministrstva za kmetijstvo LR Slovenije in LR Srbije. Obe ministrstvi sta se odzvali pozivu in danes je tekmovalje v polnem teku. Vsa tri ministrstva tekmujejo v 13 točkah, in sicer: v čim boljši izpolnitvi plana setve jarega žita, kulture in industrijskih rastlin, v izpolnitvi plana saditve krompirja in krmnih rastlin, v čiščenju in razkuževanju semen, v uvedbi čim boljše evidence in v tem, da se kar najbolj zaseje ogrožena površina, v čim boljšem izkoristitvi strojno traktorskega parka in v vprgu, v organiziranju pomoči pri obdelavi vseh posejanih površin in končno v tem, kdo bo nudil največ pomoči organom oblastnih in okrajnih ljudskih odborov pri organizaciji in evidenci pomladanske setve.

To tekmovalje je dalo že doslej dobre rezultate na področju LR Hrvatske, kajti kljub slabemu vremenu so posejali doslej že več kakor 10.000 ha, v reški oblasti pa se setev že približuje koncu. Prav tako so začeli kmetje in zadrugi v reški oblasti in Dalmaciji že sejati koruzo, in sicer skoraj 14 dni pred določenim rokom.

Ljubljanska lokalna podjetja tekmujejo z mariborskimi

Podjetja mestnega ljudskega odbora Ljubljane so nedavno začela medsebojno tekmovalje, da se zagotovijo pravočasna izpolnitve letošnjega plana. Tekmovalje so trajale do dneva volitev v zvezno skupščino. Hkrati so pozvala na enako tekmovalje vsa podjetja mesta Maribora. Glavne točke tekmovalje so naslednje: katero podjetje bo doseglo najvišji odstotek plana do dneva volitev, katero bo uvedlo največ novih proizvodov, katero bo najbolj skrbelo za pregled izdelkov po kakovosti in odstranjevalo vzroke slabe kakovosti in katero podjetje bo imelo najnižji odstotek nekurantnih izdelkov.

Polovico masti za zagotovljeno preskrbo že daje državni sektor kmetijstva

Centralna uprava Sindikata kmetijskih delavcev Jugoslavije je imela te dni na državnem posvetu v Belju svojo sedmo plenarno sejo. Referat, ki je bil podan na tej seji, zlasti poudarja velikanski uspeh državnih kmetijskih posestev in državnih pitališč za prašiče v izpolnjevanju velikih planskih nalog. Poljedelska proizvodnja se je lani v državnem sektorju kmetijstva povečala za 185%, živinorejska proizvodnja za 326%, proizvodnja mesa za 375% in proizvodnja masti za 391%. Državni sektor daje sedaj že 52% potrebnih masoč za preskrbo naših delovnih ljudi v mestih. Nadalje poudarja poročilo uspehe državnega posestva v Celarevem, najboljše gospodarstvo v državi, čigar kolektiv je te dni prejel zvezno prehodno zastavo. Čeprav je imelo posestvo za eno četrtino manj delovne sile, kakor je bilo nameravano, je izpolnilo in celo preseglo lanske planske naloge. Pri tem je kolektiv uspešno znižal proizvodne stroške za 29%.

To soboto in nedeljo bodo umetniške skupine, ki jih sestavljajo pevci, recitatorji, igralci, harmonikarji, pianisti in drugi iz Opere, Glasbene akademije, Mestnega gledališča in SKUD »Kajuh« s Frantom Milčinskim-Ježkom obiskali nadaljnje kraje v Savinjski dolini, okoličnice Idrije, Stari trg pri Ložu, Babno polje, Ilirsko Bistrico, Suho Krajino, okoličnice Litije, Belo Krajino, Bovec, Kobarid, Novo mesto, Cerkljo, Gorico, Ziri, Kamnik, Kočevje in Tolmin.

Umetniki so bili zlasti v partizanskih krajih kot n. pr. v Gornji Tribuš navdušeno sprejeti in ljudem je bilo žal, ker je gostovanje prehitro minilo. Zato so nekateri umetniki sklenili, da bodo del svojega letnega dopusta porabili za gostovanje na deželi.

Organizacija AFZ mariborske oblasti v volivnem tekmovalju

Zaradi volivnega tekmovalja je bilo v mariborski oblasti doslej že 325 sej vaških odborov AFZ. V vaseh, kjer je bila pri volivnih shodih slaba ženska udeležba, so sklicali odbori AFZ posebne volivne sestance. Taki sestanki so bili v 117 vaseh. Na novo so ustanovili 13, reorganizirali pa 33 vaških odborov AFZ. V tekmovalju je vključenih nad 300 osnovnih organizacij. Med tekmovaljem je začelo delati že 11 praktičnih tečajev, okrajni aktivni pa so poslali na pomoč 133 svojih članic osnovnim organizacijam.

V Vojvodini že povsod orjejo in sejejo

Zgodna pomlad je omogočila v Vojvodini splošni začetek setvenih del. Med okraji, ki so se doslej najbolj izkazali, je zlasti somborski okraj, kjer so doslej zorali že blizu 10.000 orlov, posejali pa blizu 1400 orlov njiv. — Okrajna evidenca je zelo dobro organizirana in ugotavlja na primer tudi, koliko njiv je že pognojnih. Hkrati s setvenimi deli so zadrugi in kmetje začeli tudi z nego posevkov ozimnega žita. Doslej so prebrali 800 orlov ozimlin.

Tako zadruge kakor državna posetva prevzemajo v zvezi s setvenimi nalogami obveznosti v čast volitev. — Tako je v bečevskem okraju obdelovalna zadruga »Tisa« kot najboljša v okraju pozvala vse zadruge na predvolivno setveno tekmovalje. Državno posetvo »Podunavlje« ki je te dni prejelo prehodno zastavo predsedstva zvezne vlade, se je zavezalo, da bo mesečni setveni in delovni plan izpolnilo že do dneva volitev.

V Črni gori bo najbolje uspeval krimsagiz

Površina njiv, ki so v Črni gori danes posejana z industrijskimi rastlinami, se je v primeri s predvolivno površino povečala za 660%. Največji uspeh in napredek pomeni vsekakor uvedba pridelovanja bombaža. Toda v Črni gori bodo našle svoj novi dom še številne druge dragocene kulturne rastline. Kmetijski strokovnjaki so lani preučevali, kako bi uspevale v njenem podnebnju industrijske rastline, iz katerih je mogoče pridobivati kavčuk. Po poskusnih saditvah v Crnogorskem Primorju in na Zetso — Bjelopavliški ravlini so ugotovili, da ima Črna gora odlične pogoje za pridobivanje krimsagiza. Ta rastlina v Črni gori izvrstno uspeva in daje seme dvakrat na leto. Sedaj jo uvajajo povsod, kjer so zanje pogoji.

Zračna proga Beograd—Zagreb—Frankfurt a/M.

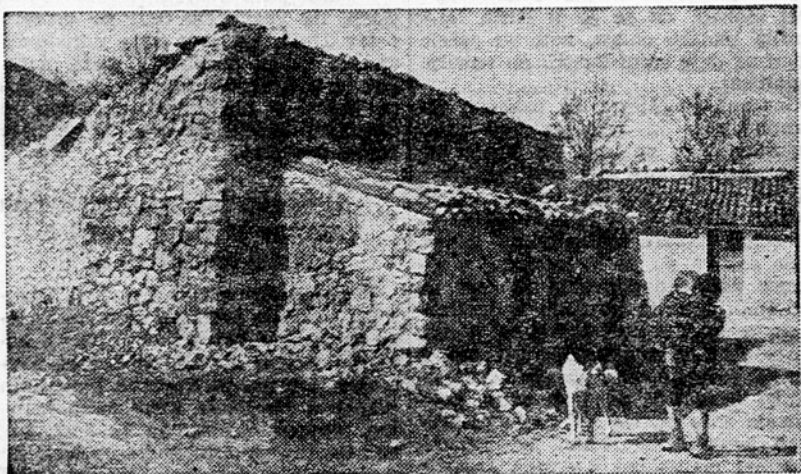
V ponedeljek 20. t. m. bo odprta redna zračna proga Beograd—Zagreb—Frankfurt a/M, ki bo v prometu vsak ponedeljek in četrtek z odhodom iz Beograda ob 7.15, iz Zagreba ob 9.15 in s prihodom v Frankfurt ob 12.15 ter z odhodom iz Frankfurta ob 15.15, iz Zagreba ob 18.30 in prihodom v Beograd ob 20.15. V Zagrebu bo med prihodom in odhodom potniških letal pol ure časa. Osební prevoz iz Beograda v Frankfurt stane 4900 din, povratna karta, ki velja 6 mesecev, pa 7740 din. Prevozna cena iz Zagreba v Frankfurt je 3000 din, z vrnitvijo vred pa 5400 din.

De Gasperi jeva „agrarna reforma“

bo z denarjem iz Amerike še bolj napolnila žepe veleposesnikov

Rim, 15. marca. (Tanjug). Predsednik italijanske vlade De Gasperi je objavil na tiskovni konferenci desetletni načrt vlade za obnovo in razvoj Italije. Večji del izdatkov — 100 milijard lir letno — je določen za južno Italijo, manjši del — 20 milijard lir letno — za severno in srednjo Italijo. Izpolnitev desetletnega investicijskega programa bo zaupana posebnim inštitucijam, ki bodo s širokimi pooblastili.

Vlada je sprejela ta program, ker je mnenja, da bi bilo treba sicer načrte za izvedbo agrarne reforme podložiti do končnega sprejetja v parlamentu.

V takih kočah prebivajo kmetje brez zemlje v Kalabriji. O agrarni reformi, ki jo zahteva ljudstvo in je bila na pr. pri nas izvedena takoj po vojni — vlada razpravlja že pet let in obljublja mnogak, a nicesar ne stori, ljudstvo pa mori vedno hušja revščina.

Zato določa program desetletnih investicij »manjše agrarne reforme«, za kar je določenih 30% vseh investicij.

Po besedah De Gasperija so »primere, ki so veleposesniki spadal v okvir zakona, zelo zamotani, toda v glavnem je treba vzeti več tistim veleposesnikom, ki nudijo manjšo zemljiško rento«.

Minister za investicije Campigli je izjavil, da gre praktično le za veleposetstva nad 300 ha. Na vprašanje novinarjev je De Gasperi dodal, da bodo s tako agrarno reformo vzeli v najboljšem primeru največ nekaj stototnih hektarov zemlje. Razen tega bodo plačali veleposesnikom odškodnino, in sicer 25% v gotovini, ostanek pa v dr-

stavko iz solidarnosti z delavci v tovarni »Breda«, ki zahtevajo izplačilo zaostalih mezd. Popoldne so se delavcem pridružili tudi vsi drugi delavski kolektivi iz tega industrijskega središča, tako da sta bila delo in promet popolnoma ustavljeni.

Uradno so sporočili, da so iz vseh bližnjih krajev poslali v Marghero policijske okrepitve in da sta bila v mestu vzpostavljena red in mir. Arestirali so 63 delavcev.

Po zadnjih poročilih je razglasila pokrajinska delavska zbornica v Benetkah nocoj 24-urno splošno stavko iz protesta proti temu največjemu napadu policije na delovno ljudstvo.

V Rusiji pred 400 leti

Dr. Josip Mal

Podobna nesreča je zadela že poprej Rusijo, na katero so l. 1237 navallili Tataři in obvladali ves njen južni del. Začel se je obupni dvestopetdesletni boj s tatarskimi tolpmi, ki o njem ostala Evropa ne vedela ni. Rusija in Evropa sta se razvijali vsaka po svoje kot dva svetova, ki nimata nič skupnega.

Četrto stoletje je mongolski jarem potiskal Rusijo od zahoda proti. Pa se je tudi v tem primeru izkazala priznana slovenska, trdovratna vztrajnost. Saj bi se kak drug narod uklonil, se približal zavojevalcu in se stopil z njim. Toda v ruski duši ni ugasnila nikoli iskra kulturne skupnosti z ostalo Evropo, pa čeprav je ta, ki se je tik poprej v križarskih vojnah tako gnala zoper islamske osvajače, na rusko stisko čisto pozabila. Nihče ni iskal zvez z Rusijo, nihče se ni vanjo upal. Kdo bi tudi prehodil mračne gozdove in zahrbtna močvirja, ki so jih izkazovali zemljavedi, kdo bi premagal sneg in led, ki je po mislih zahodne Evrope pokrival ruske planjave.

Pa se je Rusija sama, brez tuje pomoči dvignila in se otresla tatarskega jarma. Ko sta v srednji Evropi Habsburžani Friderik III. in Maksimilijan Prvi postavljala temelje močni monarhiji, je v Moskvi veliki knez Ivan III. Vasilevič (1442—1505) s trdo pestjo ustvarjal novo rusko državo, pa se ob-

enem začel ozirati tudi proti zahodu. Ker je z Litvo povečana Poljska grozila tako Rusiji kot tudi Avstriji, je popolnoma razumljivo, da sta si obe državi zaželeli kakih ožjih stikov, kar je rodilo prve diplomatske zveze med Evropo in Rusijo, katere ugled je posebno zrastle, ko se je dokončno znebila tatarskega gospodstva.

Ko so namreč prišli poslanci Zlate orde l. 1480 v Moskvo in zahtevali davek, so Ivanu Vasileviču predložili obnem, kakor dotlej običajno, tudi kanovo sliko z ukazom, da se pred sliko prikloni. Ivan pa je, namesto da bi se priklonil, podobno kana in njegovo pisno raztrgal in poteptal, odpodlance pa nagnal, odkoder so prišli. Tudi ženitve z bizantinsko cesarico Zofijo Paleologovo, neakinojo zadnjega bizantinskega cesarja Konstantina XI., je zelo povzdignila njegov ugled. To poroko je posredoval papež v skrivni želji, da bi s tem uglasil pot za združitev pravoslavne cerkve s katoliško. Ivan po o katolicizmu ni hotel nič slišati.

V bleku cesarskega dvora v Carigradu rojena in pozneje v Rimu dorasčajoča Zofija se nikakor ni mogla sprijazniti z revnim knežjim dvorom in z nizkimi lesenimi hišami. Njen sorog je poklical iz Italije umetnike, arhitekte in zidarje, ki so postavili prve zidane stavbe, cerkve in palače

na (Kremelskem) gradu, ki so ga opasali tudi s kamnitim zidom. Na dvoru so uvedli navade po bizantinskem vzorcu, udomačila so se razkošja, ki jih poprej niso poznali. Knez Ivan je (tudi po bizantinskem vzorcu) postal neomejen samovladar; z bojari je postal naravnost surov in nič več ni iskal njihovih nasvetov. Ker se je štel po ženi Zofiji za naslednika carigradskih cesarjev, si je sam prilasčal carski naslov in zaščito pravoslavja. Ivan III. je družil dvovladje bizantinskega orla z moskovskim grbom sv. Jurija nad znamenje, ki je ostal v veljavi vse do zloma ruskega cesarstva.

Prvi stiki z Rusijo

Ker so se Habsburžani bali, da bi jim Poljska odjedla Ogrsko in Češko, so želeli imeti v Rusiji svojega zaveznika za poljskim hrbtom. Poslanci cesarja Friderika III. so l. 1488 vprašali Ivana Vasileviča, če bi dal za ženo eno svojo hčer saskemu volivnemu knezu, drugo pa brandenburškemu mejnemu grofu. Knez je bil pripravljen razpravljati o poroki, če bi se v tej zadevi oglašil cesarjev sin (Maksimilijan). V ostalem pa je želel zgolj prijateljstva s cesarjem; prošil je samo vpisati gramoto ruskim pismom, ker ima Friderik gotovo kakega Sribna ali Slovenina, ako pa nima nikogar, ki bi pisal po rusko, naj piše latinsko ali nemško.

Cesarjevič Maksimilijan je poslal v Moskvo odposlanca, da bi videl hčerko velikega kneza. Ta pa tega ni dovolil,

češ da v Rusiji ni navada, da bi kdo videl nevesto, dokler ni vse dogovorjeno. Zahteval je tudi, naj ženin objavi, da bo svoji ženi sezidal pravoslavno cerkev in ji dal pravoslavne duhovnike; ženitna pogajanja so se nato razdrla.

Maksimilijan samemu je med tem spodletela poroka z Ano Bretansko, s katero je hotel pridobiti francoske velikaše zoper njihovega kralja. Dasi že zaročen, mu je nevesto prevzel fran-

Car Vasili III. Ivanovič

coski kralj Karl VII. in se z njo poročil meseca decembra 1491. Zaradi svojih načrtov v Italiji se je Maksimilijan potem leta 1493 poročil v Milano z Bianko Marijo Sforzo. Ivanu Vasileviču je postalo nekam žal, da je žena odbil; vprašal je, če bi se ona zaročena ne dala razrešiti.

Zveze med Rusijo in Avstrijo so bile nato za nekaj časa pretrgane. Medtem je tudi umrl Ivan III. Vasilevič; za njim je zavladal sin Vasili III. Ivanovič (1505—1533). Ta je nadaljeval očetovo, zoper Poljake in Litovce naprejeno politiko. Na drugi strani pa je Maksimilijan po smrti Sigismunda Tilorskega l. 1491 zopet združil vse habsburške dežele, kar mu je nekako nadomestilo izgubo Ogrske, ki jo je moral isto leto po smrti kralja Matije prepustiti češkemu kralju Vladislavu Jageloviču. Z ženinimi zvezami pa je dosegel, da sta Ogrska in Češka pripadli njegovemu nečaku in nasledniku Ferdinandu, ko je l. 1526 češki in ogrski kralj Ludvik II. ob napadu slinskega sultana Sulejmana II. v bitki pri Mohaču izgubil bitko in življenje.

Ko je šlo torej za to, da si Avstrija zagotovi za bodočo veljavnost dednih in ženinih pogodb, ki bi jih mogli poljski Jagelanci iz rodbinskih pravic osporavati, je mogla računati na zavezništvo moskovskega velikega kneza, ki ga je morala prav tako vzemirati po poslednjih Jagelanci nastajajoča poljsko-litavska velevalst, katere ozemlje se je raztezalo po priključitvi križar-

ske Prusije (1515 odt. 1525) od Baltičkega morja skoraj do bregov Crnega morja; tu na jugu so poljsko nadoblast priznavali tudi dneprovski kozaki. Pri tej zvezi je bilo Maksimilijanu več za moralni učinek, medtem ko je Vasili želel, da bi mu Avstrija dejansko pomagala v njegovih bojnih podjetjih zoper Poljake. Seveda je bil razočaran, ko mu je rimsko-nemški cesar namesto čet poslal v Moskvo le Herbersteina kot posredovalca za mir.

Ker so se Habsburžani, zvesti svoji devizi tu felix Austria nubes (ti sreča Avstrija pa se ženi), z novimi rodbinskimi zvezami poravnali s češko-ogorskimi Jagelanci, je cesar Maksimilijan imel stike z Moskvo za koristne in potrebne le za primer, če bi Polj

Praski se s povišanjem temperature
vzhoda raste novo področje viškega
zračnega pritiska. Severozahodni Atlantik
pa je še nadalje pod vplivom deževnih
področij, ki še delno vplivajo na vreme
v zahodni Evropi.

Danes zjutraj je v Sloveniji jasno
vreme z mlego v hollinah in najnižjo
temperaturo v Planici - 4°C.

SNENEZNA RAZMERE V SLOVENIJI
dne 16. marca ob 7:

PLANICA: - 4°C. 3 cm zmrznega
snega; DOM POD PRISOJNIKOM: 28 cm
snega. sred.

Nekaj nekulturnih zgodbic o „kulturni“ trgovini in postrežbi

Ko sem šel pred dnevi skozi Frančiškansko ulico in zagledal veliko množico, ki se je prerivala pred Mestnim magazinom »Volna«, sem sklenil napisati nekaj zgodbi o naši »kulturni trgovini«.

Mesna trgovina »Volna« je dobila večjo količino volnenega blaga za oblake. Potrošniki so se postavili v vrste že v ranih urah. Gruha pred trgovino je bila vedno večja, čedalje večje pa je postajalo tudi prerivanje, prekanjanje, včasih že kar nevarno življenje. Reda ni bilo v tej obupni gneči nobene. Po šest in šest so jih puščali v trgovino. Toda kako priti zopet ven, ko se nihče ni hotel odmakniti od vrat, da ne bi izgubil svojega mesta. Ko sem šel popoldne znova mimo, je borba še trajala, cesta je bila dobesedno zasedena.

Zdaj pa samo vprašam: ali je tega zares treba? Ali bi ne mogli tega blaga razdeliti na več trgovin in s tem zmanjšati gnečo? Ali bi ne mogli po-

staviti — tam, kjer se morajo biti vrste — tudi ljudi, ki bi skrbeli za red?

Naslednjega dne sem doživel nekaj podobnega na trgu pri metlah. Metle in sarkove krtače so predmet, ki ga gospodinjice v zadnjem času zelo pogrešajo. Metlariji in krtačarji pravijo, da ni sarka, zadostno število metel in krtač zaleže v naših krajih več kakor vsi tedni snage, ki bi jih privedli brez metel in krtač. In majhne količine teh metel prodajajo zdaj na trgu kar na stojnicah. Seveda spet borba: ljubljanske in kmečke gospodinjice se ženejo in kregajo za vsako metlo posebej. Vrste spet ni nobene, ko dobiš metlo, te ne izpustijo iz vrste.

Kaj zares ni mogoče nabaviti dovolj sarkov? V Koprčnici so ga baje polne njeve in tudi Vojvodina verjetno ni brez njega. Metle bo treba vsekakor dati gospodinjstvom na razpolago, potem jih pa prodajati v trgovinah, ne pa na trgu, v gneči in neredu.

Oglejmo si še delitev mesa! Mesa zaradi znanih objektivnih vzrokov ni mnogo, potrošnikov je pa veliko. Žene, ki morajo ob šestih ali sedmih zjutraj v službo, prihajajo zarana, da sploh dočaka vrsto, ko okrog pete ure začnejo z delitvijo. V soboto, dne 4. t. m., so žene zopet čakale in čakale. (V dnevnem tisku prejšnjega dne ni bilo nobene objave, kaj bo z mesom.) Na srečo je prišla po peti uri neka mesarica s sporočilom, da mesa ne bo. Pri drugih mesnicah so čakajočji to izvedeli šele okrog šeste ure! — Kaj zares ni mogoče zahtevati od Mestnega ljudskega odbora in njegovih organov malo več obzirnosti do potrošnikov in še posebej do gospodin? Saj bi zadostilo prav kratko opozorilo v petkovem »Poročevalcu« ali vsaj v mesnicah, da gospodinjice ne bi čakale zastonj in ne bi po nepotrebnem tako zgodaj vstajale. To pozornost naše žene vsekakor zaslužijo: zgodaj grede v službo, so aktivne v raznih

množičnih organizacijah, so gospodinjice, pa morajo za vsako stvar čakati in čakati — in niti ene take nepotrebne vrste jim ne moremo prihraniti!

V sredo dne 8. t. m. se je pripetil pred neko mesnico na trgu še hujši primer. Pripeljali so meso in ga zložili vanjo. Žene, ki so to videli, so se postavile v vrsto in čakale uro in dalj. Pa spet pripeljejo voz, z njim pa odpeljejo vse meso neznankam. Žene so bile ogrožene in bridko razočarane. — Vprašamo: le zakaj neki vozijo v mesnico meso, ki ni namenjeno široki potrošnji, in zakaj je pustil mesar čakati žene, ko je vedel, da meso ni na prodaj?

Pred našimi pekarnami so stalne vrste. Ali mar res ni mogoče odpraviti vsaj vrst za kruh? Samo prodajo porazdelimo pravilno —, dodelimo kruh tudi tiskarnam, če ni dovolj pekarn — da vsak tu odpravimo kačo!

Naši kinematografi so tudi poglavje zase. Na vse mogoče načine poskušamo odpraviti drenjanje, toda vrste so vedno večje, z njimi pa tudi nered. V sredo (22. februarja) je prišla neka tovaršnica po vstopnice že pred šestimi uro, druge so prišle precej prej! Bila je 21. v vrsti. Ob osmi uri so začeli deliti vstopnice — toda delitev ni šla nikamor naprej. Na vrata kabine so neprestano trkali, hodili sem in tje, nekaj nosili itd. Ob 11. uri je bila tovaršnica še vedno 12. v vrsti. Torej so v treh urah odpravili — reči in piši — devet strank! Tedi pa za gleda tovaršnica neko vršenje okrog kabine za biljeterje. Stoji tja in po prvotnem zanikanju s strani navzočih ugotovi, da delijo tu vstopnice na posebne listke — s podpisom tov. direktorja kinopodjetja... Tem s podpisom seveda ni bilo treba priti niti ob tretji, niti ob šesti uri.

Ali je tak postopek pravilen? Kaj niso vsi sindikati enakovredni? In kateri so te listi, ki imajo pravico na direktorjeve podpise? In dalje: zakaj ne bi priredili za sindikate, ki potrebujejo po več sto vstopnic, posebne, zaključene predstave, ki bi bile razglase za razprodane? Zakaj stojijo v vrsti ob enem z manjšimi sindikati in jim tako rekoč odjedajo vse vstopnice? Člani sindikatov pa stojijo zastonj v vrstah, namesto da bi bili pri delu.

Sedaj moramo pa spregovoriti še nekaj o raznih prednostih, zlasti o pred-

nosti invalidov in posejnih žena. Vprašanje je na prvi videz neumestno — toda kot bom pokazal — le na uvid. V nedeljo 5. t. m. sta od 6. ure naprej čakali v kinu Union dve prijateljici. Bili sta prvi v vrsti. Ob pol 10. uri so začeli deliti vstopnice. Prva je dobila 6 vstopnic v osmi vrsti s pripombo, da so zadnje v tej vrsti. Druga pa šele v 16. vrsti, češ da je vmes vse razprodano. Bili sta pa prvi! Kako je to mogoče? Ob pol 10. uri je prišla cela vrsta invalidov s prednostjo in vsak je vzel po šest vstopnic. Eden je imel v žepu še pet tujih invalidskih legitimacij in je dobil šestkrat šest vstopnic. Jasno je, da čakajoči niso dobili, kar bi želeli.

Zdaj pa se vprašamo: Ali ni to izigravanje sicer povsem upravičene prednosti? Zanimivo bi bilo vedeti, koliko invalidov je na te vstopnice v resnici šlo v kino. K temu vprašanju me namreč silijo naslednji primeri: Nekoga dne, ko smo čakali na sindikalne vstopnice, je prišla med delitvijo nošča tovaršnica in zahtevala prednost. Nihče ni ugovarjal. Ko je pa zahtevala kar 60 vstopnic za svoj sindikat, se je dvignil val ogorčenja, prisotni so dovolili, da dobi samo dve vstopnici, za sebe in za moža. Ta tovaršnica je priznala, da so jo v sindikatu indikativno prisilili, da naj gre, češ tebi ne bo treba čakati. Mar ni to brezobzirno izkoriščanje prednosti? Zato predlagam, da dobijo v kinematografih in gledališču prednostni čakalci največ dve vstopnici!

In še bi lahko napisal marsikaj. Postavim, kako so naše žene vso zimo čakale, kdaj jim bo MLO sredi trga postavil kak obločno, da bodo zgodaj zjutraj videli kupiti solato in jo plačati; — o tem, kje zvedo ljudje o delitvah čevljev pri »Triglavu«, da jih je vedno že zgodaj velika kača; — pa o rajonih v raznih naših restavracijah, kjer v enem strežbo osebe od dolgočasje drži roke na hrbtu, v drugem pa gostje mro od žeje in nepotrebnosti; — in tudi o tem, da bi bilo dobro napraviti popis naših kačarjev in reparerjev, pa bi znabiti ugotovili, da jih je mnogo med njimi že kar poklenih!

Toda bodi za danes dovolj. Pošiljam te zgodbe v svet z iskreno željo, da bi rodile obilo uspeha — v korist našim poštenim delovnim ljudem.

(—?)—

NOVICE in zanimivosti z vsega sveta

Nogavice iz najlona obvladajo ameriški trg. V Združenih državah Amerike je letos nastopilo precejšnje pomanjkanje preje iz najlona, kar je posledica naglo narasle potrošnje te nove tekstilne surovine. Monopolistični producent najlona kemični koncern Dupont de Nemour pa je to pomanjkanje še poostil s svojo proizvodno politiko, da je lahko ponovno dvignil ceno, in to v trenutku, ko je najlon kot surovina za ženske nogavice že skoraj docela spodril naravno in umetno svilo. Lani so v ZDA izdelali 44,7 milijona ducatov ženskih nogavic iz najlona, kar predstavlja 92% celotne proizvodnje ženskih nogavic. Vzporedno se je lani zmanjšala proizvodnja ženskih nogavic iz naravne in umetne svile od 3,6 na 1,9 milijona ducatov, proizvodnja ženskih nogavic iz bombaža in ostalih surovin pa od 3,1 na 2,2 milijona ducatov.

Neverjetna zgodba o mletih ploščah. Ameriško časopisje, ki hlepi po senzacijskih najneverjetnejših vsebinah, je že nekajkrat objavilo »poročila«, kako preletavajo ameriški kontinent »mlete plošče«. Po prvem brupu so te »vesti« polegale, toda pred nedavnim so baje zagledali dve »mlete plošče« na nebu nad Mehiko. Lovska letala, ki so se baje dvignila, da bi razkrila to skrivnost, jih niso mogla dohiti. Po obliki priložnosti je neki Dimmick, po poklicu kemik in strokovnjak za eksploziv, direktor pri neki mehiški firmi, novinarjem izjavil, da je pred tremi meseci neka takšna »mleta plošča« letela na tla v goratih predelih Mehike. Dimmick je trdil, da je sam vi-

del ruševine take »mlete plošče«. Po njegovem pričevanju je imel aparat dva motorja, plošča pa je imela premer kakih 15 m in je bila izdelana iz neznane kovine, ki je precej slična aluminiju. Pilot tega čudnega in fantastičnega aparata naj bi bil neki pritiklav, visok komaj 57 cm in z ogromno glavo. Dimmick je novinarjem, kakor poroča AFP, zatrdil, da so uradni mehiški krogi ukazali pritiklavu pilota balzamirati, češ da gre za prebivalca Marsa ali kakšnega drugega planetarja, kjer je življenje možno. Dimmick je tudi trdil, da so bili na kraju nesreče višji ameriški oficirji, ki so prave zatonj prišli v Mehiko, vendar pa zaradi »obrambene varnostne« nočejo ničesar povedati o tem nenavadnem dogodku. Kljub »pričevanju« Dimmicka pa kaže, da gre za nesramno potegavščino, ki jo servirajo ameriški listi kot primerno pašo za senzacijsko željo ameriškega občinstva, podobno govoricam o meteorju, ki ga bo 26. marca padel na Prekmurje ali kam drugam v Slovenijo.

Povečanje dividend v ZDA. Bilten »Economic Notes« poroča, da so lani v raznih ameriških družbah zaznamovali nadaljnje zvišanje dividend delničarjev. Odstotek profita, izplačanega za dividende, je skočil od 42% l. 1948 na skoraj 58% l. 1949. Skupne dividende, ki so bile izplačane od vseh privatnih družb v ZDA, so se povečale v tem obdobju od 7,9 milijarde na 8,4 milijarde dolarjev.

Mednarodni smučarski teden v Planici

Včeraj so bili naši tekmovalci najboljši

V zasneženi gorski pokrajini je zopet lepo in prijetno. Od jutra do večera sije sonce, ki s svojimi toplimi žarki budi prirodo k vstajenju. Snežna odeja zlasti na prisojnih področjih hitro kopni, drugod pa jo prebada topla in oznanja njen skorajšnji konec. To prebuzanje izraža tudi petnaletni drobnjak, ki se s svojimi ljubimi melodijami oglašava ves dan, sedaj iz grmovja ob poti sedaj z visokih dreves v gozdu.

To je zunanji okvir četrte prireditve letošnjega planiškega tedna.

Italijan Aldo Trivella (na levi) in Norvežan Thorleif Schjelderup

Mednarodno tekmovanje v slalomu za moške

Ob 10 dopoldne je bil najugodnejši, sneg za začetek, ker se je dotlej ledena skorja že dovolj omehčala. Na nastopnem mestu je bilo pripravljenih 30 tekmovalcev in sicer 3 Avstrijci in 27 naših. Trener naših alpskih smučarjev Franci Čop se je prvi spustil 800 metrov daleč skozi vrata proti cilju, ki je bil 180 m nižje od starta. Lepo je krmaril po grebenastem in strmih snežicah, ki je ustrezalo mednarodnim zahtevam za tekmovanje v slalomu. Merilci časa so ugotovili, da je vozil 1:14,2 min.

Prvi v konkurenci se je spustil po strmini izkušeni Cyril Praček. V gornjem delu mu ni šlo po sreči, tako da ni dosegel tega, kar bi ustrezalo njegovemu znanju. Bolje se je uveljavil drugi tekmovalac Stare, še bolj pa Janko Krmelj. Tudi mladi Krušič je dosegel dober čas, čeprav je zaradi padca izgubil nekaj sekund, medtem ko je Bizjak imel smolo. Večkrat je padel, in končno se izpustil vrata, zaradi česar je bil diskvalificiran.

Šesti je bil na mestu Avstrijec Bruckner. Vedel smo, da so avstrijski tekmovalci odlični vozači. Kakor smo pričakovali, je Bruckner sigurno obvladal vse ovire in dosegel dotlej najboljši čas 1:19,2 min. Slavko Lukanc, ki je startal za Avstrijcem, je bil izmed naših takrat najhitrejši, čeprav je med potjo tudi padel. Za njim je nastopil državni reprezentant Matevž Lukanc. Mnogo smo pričakovali od njega in ne zaman. Zelo težko progo je prevozil v odličnem slogu in dosegel najboljši čas dneva 1:13,1. Nepričakovano dobro se je nato uveljavil Bertonec, ki pa je v drugem teku odstopel. Za njim je šel na progo eden izmed favoritov Avstrijce Stoeckelme-

yer, ki pa je kmalu po startu padel in tako izpadel iz konkurence za najboljšo mesto. Za Četino, ki je smučal previdno in dobro, je bil na vrsti tretji Avstrijec Neuhuber. Vozil je dobro in je bil za 6 sekund slabši kakor naš Matevž Lukanc. Čvenkelji ni zatajil svojega znanja in se je uvrstil med najboljši. Nato je šel na progo naš reprezentant Tine Mulec. Za njim smo hoteli videti oba Lukanca, vendar se nasa želja ni izpolnila. Na novih smučeh se Tine ni dobro znašel in je moral po prvem teku odstopiti. Izmed tekmovalcev so se odlično izkazali mladi Lapajne Bogataj in Vovk, ki so dosegli prav dobre čase.

Kako bo v drugem teku, smo radovedno vpraševali. Ali bo Matevž vozil brez padca, s čimer mu bo zagotovljeno prvo mesto? Ali bo tekel najhitreje? Praček je bil boljši kakor prvi. Stareta je vrglo s proge in je odstopil. Krmelj je bil soliden kakor v prvem teku. Krušič in Bizjak ni bilo na startu. Avstrijec Bruckner, eden izmed favoritov, je še zboljšal čas prvega teka, torej se Lukancema ne sme zgoditi nesreča. Slavko je res v krasnem času prišel na cilj, tako da bi zasedel četrto mesto, vendar pa je kontrola ugotovila, da je ena vrata nepravilno izvozil, in je bil diskvalificiran. Samo se Matevž je bil poleg Avstrijca kandidat za prvo mesto. Tudi v drugem teku se je pokazal mojstra v krmarenju na smučeh in si z najboljšim časom zagotovil zmago. Izmed nadaljnjih tekmovalcev so razen Četina, Bogataja, Iljice in Hutarja vsi vozili boljše kakor prvič. Rezultati so naslednji:

boljša mesta potegovale Koširjeva, Kadermasova iz Maribora in Ljubljanka Mihelčeva.

SPORED II. KOLA PRVENSTVENIH TEKEM republiške lige v nedeljo 19. marca 1950:

Proleter (Koper) : Odred B. ob 15. uri (Betetov);
Branik (Maribor) : Zelezničar (Gorica) ob 15. uri (Podpečan);
Drava : Zelezničar (Maribor) ob 15. uri (Hakel);
Gregorčič : Proleterec ob 15. uri — (Ganter);
Krim : Miličnik ob 11 uri (Pretnar Kazimir);
Korotan : Sobota ob 15.30 uri v soboto 18. t. m. (Slamič);
Kladivar : Nafta ob 13.30 (Skomina).
MLADINSKA LIGA
Rudar : Korotan ob 14. (ing. Petrič);
Kladivar : Odred ob 12.30 (Posedenšek);
Sobota : Zelezničar (Maribor) ob 15 (Sošarič);
Slovan : Proleter (Koper) ob 14.15 (Slamič); Stadion;
Kamnik : Zelezničar (Lj) ob 10. uri (Gvardjančič D.);
Krim : Branik (Mrb) ob 10. uri (Pretnar).

Na mednarodnem namiznotenjskem prvenstvu Anglije je prvo mesto osvojil svetovni prvak Bergmann, ki je v finalu premagal Francoza Hagensuerja. V tolažnim tekmovalcu je prvo mesto osvojil V. Harangoz z zmago nad Francozom Amurettijem.

Ureja uredniški odbor. Odgovorni urednik Cene Kranjc. Uredništvo in uprava. Ljubljana, Knafljeva ulica 3, telefon 55-22 do 55-25, telefon uprave za ljubljanske naročnike 38-96, za naročnike izven Ljubljane 38-32, telefon oglašnega oddelka 38-96. Tekoče računi pri Narodni banki, Ljubljana 6-90601-1. Tiskarna »Slovenskega poročevalca« v Ljubljani. Poština plačana v gotovini. — Četrtletna naročnina 135 din. polletna 270 din. celoletna 540 din. — »Slovenski poročevalci« izbaja vsak dan razen ob nedeljah in praznikih.

MEDNARODNI RAZRED:

1. Lukanc Matevž (J) 2:26,4 min.
2. Neuhuber Karl (A) 2:35,1;
3. Bruckner Karel (A) 2:36,3;
4. Bertonec Josip (J) 2:46,3;
5. Čvenkelj Fran 2:49,1;
6. Stoeckelmayer Alojzij (A) 2:54,1;
7. Krmelj Jozo (J) 2:55,4;
8. Četina Janko (J) 3:04,1;
9. Praček Cyril (J) 3:06,2.

PRVI RAZRED:

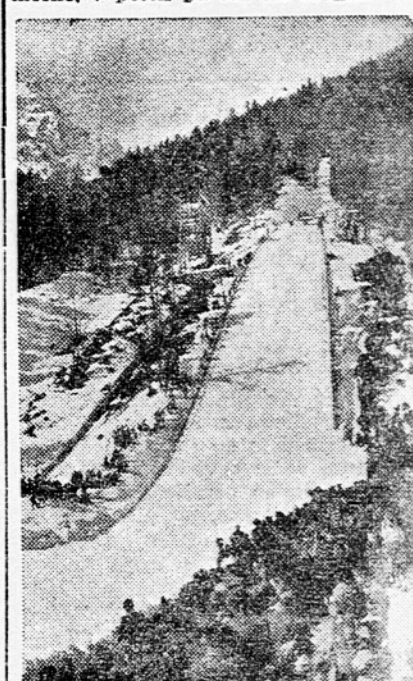
1. Lapajne Miloš (J) 2:52 min.
2. Hutar Zvonko (J) 2:55;
3. Vovk Milan (J) 2:59,2;
4. Koblar Stanko (J) 3:04;
5. Križaj Peter in Urban Slavko 3:05;
6. Lang Vili 3:08,2;
7. Krmelj Jozo (J) 3:09,3;
8. Pančur Cveto (J) 3:11,4;
9. Bogataj Milan (J) 3:15,3;
10. Podbukovec Slavko 3:16,3;
11. Perko Janko (J) 4:04;
12. Iljica Jozo (J) 4:10,1.

Polda je skočil 107 m

Dopoldne so bili na veliki skakalnici v Planici študijski skoki, pri katerih so sodelovali, poleg naših tekmovalcev, tudi Norvežani in Italijani ter Avstrijci Grömmner. Skakalnica je bila v odličnem stanju. Skakali so z vseh treh naletov. Med 43 skoki so bili samo trije padci. Posamezni tekmovalci so dosegli naslednje daljave:

Rogelj 92, 92, 93 m. Finžgar 87 s padcem, 89, 95; Razborščak 72, 78, 78; Trivella 78, 79, 83; Penacchio 88, 84, 90; Da Coll 80 s padcem, 83, 82; Lorenz 100, 96, 100; Grömmner 83, 92, 97; Poldi 101, 95, 107; Schjelderup 84, 97, 106; Høiseter 87, 88, 100; Stenersen 95, 90, 101; Kronvold 94, 96, 104; Klancnik 90, 87, 97; Håkensen 89.

Nekateri naši in norveški skakalci so trenirali tudi na 80 metrski skakalnici. Danes bo tekmovalje v smuku za moške, v petek pa tek na 18 km.

80 metrska skakalnica v Planici

Šah

Glorigori je v 4. kolu premagal Brazilca Freitas

V nadaljevanju prekinjenih partij na mednarodnem turnirju v Mar del Platiju je Vasja Pir v 2. kolu premagal Marinija, Trifunovića pa Freitas.

V četrtem kolu je Glorigori v 31. potezi premagal Brazilca Freitas. Partija med dr. Trifunovićem in Marinijem je bila prekinjena v izenatenem položaju. Po zanimivih igri je čliski pravak Castiglio v 41. potezi premagal vemojstra Pirca, Partije Maderna—Ludskis in Bolbočan—Rassolimo so bile končane neodločeno, ostale pa so bile prekinjene. Prekinjene partije Eliskases—Castiglio in Rossolimo—Michel so se končale s šmoci z zmaga Eliskasesa in Rossolima.

Drobne šahovske novice

Dvokrožni šahovski dvoboj Poljska—Svedska na 9 desekah so odločili Poljaki v svojo korist z 10:8. Svedi so nastopili brez svojih najboljših igralcev.

Mestski kandidati Vlado Slokan je odigral proti 20 članom Partizana iz Vevč simultanko in dobil 17 partij. Zgubil 1. remiziral 2 partiji. Pred začetkom je imel predavanje o končnih s kmeti.

Na nedavnem mednarodnem turnirju v Hastingsu je zmagal Szabo z 8 točkami od 9 možnih. Drugi je bil Francoz Rossolimo 7 in pol, nadalje dr. Ewue 5 in pol, Ewans (USA) 5 itd.

Dvoboj med Parizom in Barcelono je bil končan z rezultatom 11:9 v korist Francozov.

PESJANI

Ilustracije Mikulaša Aleša

Alois Jirasek.

»Pa je imel žabico na ustih kakor vsi drugi.« je prišavl Pšutka, ki je pripovedoval o Syki.

Matěj Příbék je z nuračnim obrazom ves čas molčal in samo poslušal, zdaj pa je nenadoma dvignil glavo in spregovoril:

»Molčal je! Molčal, kakor mi vsi molčimo! To znamo. Tiake nam več nalagajo, mi molčimo, tepejo nas, mi molčimo, gozdove so nam vzeli, mi molčimo, mejnike nam sekajo in njive nam kradejo, mi pa spet samo molčimo —«

»Ti nisi molčal in Kozina tudi ne,« mu je prestrigel besedo Pšutka. »In kaj je bilo in kaj se bo?«

»Kaj naj bi bilo?« je odsekano vprašal Matěj.

»Misliš, da bo gosposka tebi in Kozini odpustila?«

»Odpustila ali ne! Dovolj so imeli časa za naju, pa še niso prišli in mislim, da si bodo še premislili.«

Tu je vstal od peči njegov stari oče in se s počasnim korakom bližal mizi. Starec je bil tako visok ko njegov sin Matěj, samo da mu je starost upognila glavo vnaprej in potlačila ramena. Celó je imel plešasto, zato pa so se mu zlivali dolgi, ko sneg beli lasje s temena doli na razpet kožuh, ki si ga je z levico pridrževal v pasu. Sršil je goste, sive obrvi; v očeh mu je zagorelo, ko je stegnil desnico in spregovoril z glasom, ki je bil za njegova leta še poln:

»Dobro si govoril, fant. V starih časih bi tako ne moglo biti. Vsa vas in vsi bi planili, če bi kdo posekal mejnika, pa če bi bil to sam knez, ne pa takle Nemec!«

Starec je, kakor bi odsekal, umolknil. Pšutka in Pajdar sta planila s stolov k oknu. Ječeči zvoki vojne trombe so padli v hišo, sprva odsekanj in ostrji, potem pa so znova zadoneli mehkeje in bolj zateglo. Matěj Příbék je počasi stopil k oknu in kakor gosta gledal ven na vas. V tem je prišel v hišo tudi Manka, za njo pa je vstopil mladi Serlovský. Nenavadni in grozeči glas vojne trombe je na mah pretrgal presrečni razgovor pred Mančino kamrico. Fant bi bil mogoče tu stal do mraka in ljubezenski openjosti; a to sladko upanje si je vendarle lahko vzel s sabo na pot, da Manka prej ni govorila resnice, da na nekoga vendarle misli in da je to — on sam.

Planila je k dedu in ga začela spraševati, kaj je, kaj se godi.

Starec, ki je stal blizu mize, se je zdrnil iz napetega prisluskanja, in kratko odgovoril: »Vojška —«

Manka se je prestrašila. Pogled ji je ob tej besedi obvisel na očetu. Se vedno je stal nepremično, mračno pri oknu, a vendar mirno vse opazoval.

Hrušč zunaj je rasel. Tiha, prazna vas je nenadoma oživela. Ljudje so pritekali iz hiš, se sklicevali, se spraševali, kaj se je pripetilo. Tu in tam je kdo stekel čez cesto, drugi so bežali navzdol v smeri, od koder je prišel glas trombe. Toda na mah so se vsi, naj so šli ali bežali, ustavili in vsi za trenutek umolknili. Med potovi se je prikazala konjska glava, za njo druga in tretja in že so v diru pridirli med vaskimi stavbami štirje jezdec. Trije so bili cesarski kirasirji, četrti pa je nosil civilno obleko. Na glavah so se vsojakom bleščale čelade z grebenom. Na prsih se jim je prek belega suknjica s širokimi rdečimi vložki spred in zad črneli železni oklep, čez katerega je visela na rumenem jermenu konjska karabinka. Rdeče hlače težkih konjnikov so se izgubljale v

visoke skornje. V rokah so se jim bleščale gole sablje.

»Da bi te hudiča!« je vzklilnil Pšutka. »To je trhanovski fleglar!«

»In sem kaže!« je hlastno dodal Pajtar. »Matěj, uteci, še je čas, pote gredo!«

Manka je s krikom planila k očetu, proseč ga, naj jo sluša in skozi zadnja vrata zbeži na polje. Nalahno jo je odinil, kakor da je sploh ne sliši.

»Zakaj naj bi bežal?« je rekel, obrnjen k možem. »Kaj sem koga ubil?«

»Da, fant, tudi jaz tako mislim,« je pritrdil njegov stari oče. Topot konj se je oglasil pred hišo samo, oglasil se je oskrbnikov glas, naj odpro vrata.

Možje obiskovalci so zaskrbljeno pogledali drug drugega. Manka je pogledala očeta, ki je odločno stopil ven, da odpre vrata. Vrata so zaskripala in kirasirski konj je zarežgal na dvorišču. Nožnice sabelj so zazvonile, ko sta dva izmed kirasirjev razjahala. Oskrbnik za njima.

»Tu je on sam —« je pokazal na Příbka. »Pojdeš kar koj z nami!«

»Kam?« je dejal Chod, stoječ iz oči v oči pred oskrbnikom, prekašajoč po postavi tudi oba velika kirasirja, ki sta se postavila ob eno njegovo stran.

»Ne izprašuj in pojdi! Če ne greš —« je zrastle oskrbnik.

»Kaj kažete roge, saj veste, da se vas ne bojim,« ga je zavrnil Příbék in ujedljiv nasmeh mu je zaigral na obrazu.

»Tako! — In kje je tvoj oče?«

Ob teh oskrbnikovih besedah se je Příbék zdrnil.

»Kaj pa hočete s stari očetom?«

»Tudi pojde z nami; pa te hitro, ne ulegemo!«

»Naj vidim, kakšni rablji ste,« se je oglasil v veži glas in na pragu je stal Matějev stari oče, Mrzel Peter je mešal kmetove bele lase; stal je vzravnan, kolikor je le mogel, srepo zroč v vojakne in oskrbnika.

Potem se je okrenil k vnučniku, ki ga je bila vsa prestrašena prišla za roko. V tem je sin odločno odrezal oskrbnika, ne da pojde pred od doma, doktor ne zve, kam ju hočejo odpeljati.

»Da ti ne bo srce padlo v hlače: najprej na rihto, potem pa k nam,« ga je posmehljivo zavrnil oskrbnik.

»In naš oče?«

»Prav tako.«

»In zakaj on —«

»Kaj se spušča s njim v pregovaranja, Matěj! se je oglasil starec. »Pojdeva. Manka, prinesi očetu suknjo!«

Ko je očetu podajala belo suknjo, je rekel:

»Punca prismojena, kaj se pa cmeris, saj bova koj nazaj; medtem pa dobro pazi na kmetijola!«

Pred kmetijo so se zbrali sosedje. Vsi so prestrašeno gledali čudni spreved, ki je krenil s